

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Dispvatæ Dicvntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Vtrum Deus sit simplex.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

dem : quia per hmōi res corporales sciunt facilius posse cōpleri effectum ad quem inuocātur. Et hoc ipsi appetunt. vt. eorum virtus admirabilis habeatur. Et pp hoc sub certa cōstellatione aduocati magis adueniunt. Secundo inquātum hmōi corporalia sunt signa aliquorum spiritaliū quibus delectātur. Vnde Aug. dicit 21. de Cit. Dei, qd alliciunt dāmones his rebus, nō tamquā animal cibis, sed quasi spiritus signis. Quia enim homines in signum subiectionis Deo sacrificium offerunt, & prostrationes faciunt, gaudent hmōi reuerentiæ signa sibi exhiberi. Alliciuntur autē diuersi dāmones diuersis signis, fm qd diuersis uitijs ipsorum magis conueniunt. Tercio alliciuntur his corporalibus rebus, inquantum homines per eas in peccatum adducuntur : & inde est quod alliciuntur mendacijs, & his quæ homines in errorem vel peccatum inducere possunt.

b. 27. cap. in medio m. 5.

corp. art.

o. ordi. 11. 7.

corp. ar.

o. ordi. 11. 7.

o. ordi. 11. 7.

o. ordi. 11. 7.

o. ordi. 11. 7.

o. ordi. 11. 7.

o. ordi. 11. 7.

o. ordi. 11. 7.

- A ¶ Secundò, Vtrum in Deo sit substantia vel essentia idem quod esse.
- ¶ Tertiò, Vtrum Deus sit in aliquo genere.
- ¶ Quartò, Vtrum bonum, iustum, sapiens, & huiusmodi, prædicent in Deo accedens.
- ¶ Quintò, Vtrum nomina prædicta significant diuinam substantiam.
- ¶ Sextò, Vtrum ista nomina sint synonyma.
- ¶ Septimò, Vtrum huiusmodi nomina dicantur de Deo & creaturis uniuoce uel æquiuoce.
- ¶ Octauò, Vtrum relationes quæ sunt inter Deum & creaturas, sint relatiuæ in ipsis creaturis.
- ¶ Nonò, Vtrum Deus realiter referatur ad creaturam, ita quod relatio ipsa sit res aliqua in Deo.
- B ¶ Decimò, Vtrum istæ relationes temporales sint in Deo secundum rationem.

ARTICVLVS PRIMVS.

VAESTIO est de simplicitate diuinæ essentis. Et primo queritur in generali, an Deus sit simplex. Et videtur qd non. Ab vno. n. simplici, nō est natum esse, nisi vni. idem

lib. 2. de ge. com. 56.

enim semper facit idem, secundū Philo. sed a Deo procedit multitudo. ergo ipse non est simplex.

- ¶ 2 Præ. Simplex si attingitur, totum attingitur: sed Deus a beatis attingitur, quia vt dicit Aug. in lib. de videndo Deum, attingere mente Deum magna est beatitudo. Si ergo sit simplex, totus attingit a beatis: sed qd totum attingitur, comprehenditur. ergo Deus a beatis comprehenditur: quod est impossibile. ergo Deus non est simplex.

- ¶ 3 Præ. Idem non se habet in ratione diuersarū causarum: sed Deus se habet in ratione diuersarū causarum, vt patet 11. Metaph. ergo in eo oportet esse diuersa. ergo oportet eum esse compositum.

- ¶ 4 Præ. Vbi cumq; est aliquid & aliquid, est compositio: sed in Deo est aliquid & aliquid. s. proprietates & essentia. ergo in Deo est compositio. Sed dicendum quod proprietates est idem quod essentia.

- ¶ 5 Sed contra, affirmatio & negatio nō verificantur de eodem: sed essentia diuina est cōcibilis tribus personis, proprietates autem est incommunicabilis. ergo proprietates & essentia non sunt idem.

- ¶ 6 Præ. De quocumq; prædicantur diuersa prædicamenta, illud est compositum: sed in diuina prædicatione uenit substantia & relatio. ut dicit Boet. in lib. de Trin. ergo Deus est compositum.

Circa modis libri de tri.

- ¶ 7 Præ. In qualibet re est substantia, uirtus & operatio, ut dicit Dionys. ex quo uidetur, quod operatio sequitur uirtutem & substantiam: sed in operationibus diuinis est pluralitas. ergo in substantia eius inuenitur multitudo & compositio.

cap. 11. epl. li. 1. circa med. illius.

- ¶ 8 Præ. Vbi cumq; inueniuntur multitudo formarum, ibi oportet esse cōpositionē: sed in Deo inuenitur multitudo formarū: quia sicut dicit Comenta. oēs formæ sunt actu in primo motore, sicut sunt in potentia in prima materia. ergo in Deo est cōpositio.

lib. 11. meta. com. 18. in fi.

- ¶ 9 Præ. Quicquid aduenit alicui rei post esse compositum, inest ei accidentaliter: sed quædam dñr de Deo ex tpe, sicut qd sit creator & Dominus. ergo in sunt ei accidentaliter: accidētis autē ad subiectum est aliqua compositio. ergo in Deo est cōpositio.

- ¶ 10 Præ. Vbi cumque sunt multæ res, ibi est compositio: sed in Deo sunt tres personæ, quæ sunt tres res, ut dicit Aug. in lib. de doct. Christiana. ergo in Deo est compositio.

h. c. 5. to. 3. li. 8. inter me dium & fin.

SED CONTRA est quod Hil. dicit 8. de Trinit. Quasi. dis. S. Thomæ. I 3 Non

QVAESTIO VII.

De diuina essentia simplicitate.

Et Habet articulos decem.

- ¶ Primò Enim queritur, Vtrum Deus sit simplex.

lib. 3. de tri.
incc. mediū
& finem lib.
3. de medi.
lib. de t. in.
Vide 1. d. 18.
95. 4. ar. 1. &
1. q. 1. 2. 26
tiles. 16. 18.
19.
Quasi. 3. ar.
5. 6. 2. 16. &
q. 3. ar. 1. & 2.

Nō humano modo ex compositis est Deus, ut in eo aliud sit quod habet, & aliud sit ipse qui habet. **¶** 2. Præ. Boetius dicit in lib. de Trin. hoc vere vñ est in quo nullus est numerus. Vbi cumque autem compositio, est aliquis numerus, ergo Deus est absque compositione omnino simplex.

RESPON. Dicendum, q̄ Deum esse simplicem modis oib. tenēdum est. Quod quidem ad præsens tribus rationibus potest probari, quarū prima talis est. Oñsūm est enim in alia disputatione, omnia entia ab uno primo ente esse, quod quidem primū ens Deum dicimus. Quamvis autem in vno, & eodem quod quandoq; inuenitur in actu quādoque in potentia, potentia tpe prius sit actu, natura autē postterius, simpliciter tamen oportet actū esse priorē potentia, non solum natura sed tpe, eo q̄ omne ens in potentia, reducitur in actum ab aliquo ente actu. Illud ergo ens, quod omnia entia fecit esse actu, & ipsum a nullo alio est, oportet esse primum in actu, absque aliqua potentia permissione. Nam si esset aliquo modo in potentia, oporteret aliud ens prius esse, per quod fieret actu. In omni autem composito quacumque compositione, oportet potentiam actū commisceri. In compositis enim vel vnum eorum, ex quibus est compositio, est in potentia ad alterum, ut materia ad formam, subiectum ad accidens, genus ad differentia, vel saltem omnes partes sunt in potentia ad totum. Nam partes ad materiam reducunt, totum vero ad formā, ut patet in 2. Phys. & sic nullum compositum potest esse actus primus. Ens autem primum, qd̄ Deus est, oportet esse actū purum, ut ostēsum est: impossibile est ergo deum compositum esse, vnde oportet q̄ sit omnino simplex. Secunda ratio est, quia cum compositio nō sit nisi ex diuersis, ipsa diuersa indigent aliquo agente ad hoc q̄ vniantur. Non enim diuersa in quantum huiusmodi, unita sunt. Omne autem compositum habet esse, secundum quod ea ex quibus componitur, vniantur. Oportet ergo q̄ oē compositum dependeat ab aliquo priore agente. primū ergo ens quod deus est, a quo sunt oia, non potest esse compositum. Tertia ratio est, quia oportet primū ens, quod deus est, esse perfectissimum, & per consequens optimum: non enim rerū principia imperfecta sunt, ut Pytha. & Leucippus esse mauerunt. Optimum autē est, in quo nihil est, quod careat bonitate, sicut albidissimum est in quo nihil nigredinis admisceat. Hoc autē in nullo composito est possibile. Nam bonum quod resultat ex compositione partū, per quod totum est bonum, nō inest alicui partū. Vnde partes non sunt bonæ illa bonitate, quæ est totius propria. Oportet ergo id qd̄ est optimū, esse simplicissimū, & oī cōpositione carere. Et hæc rationē ponit Philo. 1. 1. Metap. & Hil. in li. de Tri. vbi dicit, q̄ deus, quia lux est, non ex obscuris coarctat, neq; quia virtus est, ex infirmis continet.

AD PRIMVM ergo dicendum, q̄ intentio Ari. non est q̄ ab vno nō possit pcedere multitudo. Cū. n. agēs agat sibi simile, & effectū deficiat à representatione suæ cā. oportet q̄ illud qd̄ in causa est unitū, in effectū multiplicetur: sicut in virtute solis sunt quasi vñ oēs formæ gnabiliū corporū, & tñ in effectū, distinguunt. Et exinde contingit q̄ p unā suā virtutem res aliqua potest inducere diuersos effectus: sicut ignis per suum calorem liquefacit, & coagulat, & mollificat, & indurat, & cōburit, & denigrat. Et homo p virtutē rationis acquirit diuersas scientias, &

lib. 3. co. 31.
ro. 2. in iio.
met. ar.
D. 467.

lib. 12. met.
co. 40. 10. 3.

7. de tri. non
senge a fine
i. ius.

F operat diuersarū artū opera. vñ, & multo amplius Deo p unā suā simplicē virtutē p̄t multa creare. Sed Phil. intēdit, q̄ aliqd̄ manēs idē nō facit diuersa in diuersis tēporibus si sit agēs p necessitate nature, nisi forte p accēs hoc cōtingat ex diuersitate materie, q̄ alicui alterius accidētis: hoc tñ nō est ad p̄positū.

AD 1. dicendum, q̄ Deus a beatis mente attingitur totus, nō tñ totaliter: quia modus cognoscibilitatis diuinae excedit modū intellectus creati in infinitum. Et ita intellectus creatus non potest Deum ita perfecte intelligere sicut intelligibilis est, & propter hoc nō potest ipsum comprehendere.

AD 1. dicēdū, q̄ p vñ, & idē, Deus in rōne diuersarū causarū se habet: quia p hoc q̄ est actus primus, est agens, & est exemplar omnium formarū, & est bonitas pura & p consequens omnium finis.

AD 1. dicendum, q̄ proprietates, & essentialitates diuinae non differunt re, sed ratione tantum: ipsa enim paternitas, est diuina essentia, ut post patet.

AD 5. dicēdū, q̄ de eo qd̄ ē idē re, & differēt rōne, nihil prohibet cōtradictoria p̄dicari, ut dicit Phil. tertio Phys. sicut patet q̄ idē punctū re, differēt rōne, est principū, & finis, & fm qd̄ est principū non est finis, & ecōtrario. Vnde cū essentia, & proprietates sint idem re, & differant rōne, nihil prohibet quā vnū sit communicabile, & aliud incommunicabile.

AD 1. dicēdū, q̄ absoluta, & relatiua in diuina non differunt fm rē, sed solū fm rōnem, ut dictum est. Et ideo ex hoc nulla compositio relinquatur.

AD 1. dicēdū, q̄ opatio Dei potest cōsiderari vel ex parte operātis, vel ex parte opati, si ex parte operātis, sic i Deo nō ē nisi vna opatio, q̄ est sua essentia, non. n. agit res p actionē aliquam, q̄ sit media inter Deū, & ipsum factū: sed p suū intelligere, & suū velle, q̄ sunt ipsius esse. Si vero ex parte opati, sic sunt diuersæ opationes, & diuersi effectus diuine operationis: hoc autē compositionē in ipso non inducit.

AD 1. dicēdū, q̄ forma effectus inuenit aliter in agente naturali, & aliter in agente p artē. In agente namq; p naturā, i. e. uenit forma effectus fm q̄ agens in sua natura assimilatur sibi effectum: eo q̄ oē agens agit sibi simile. Quod qd̄ cōtingit dupliciter: quoniam enim effectus perfecte assimilatur agēti, ut pote adæquas agētis virtutē, tūc forma effectus est in agente fm eandem rōnem, ut patet in agentibus vniuersis, ut cū ignis generat ignem: qñ vero effectus nō perfecte assimilatur agēti, ut pote nō adæquans agētis virtutem, tunc forma effectus est in agente non fm eandē rōnem, sed sublimiori modo: ut patet in agentibus æquiuocis, ut cū sol generat ignē. In agentibus autē p artē, formæ effectūū præxiūnt fm eandem rōnē, nō autē eodē modo essendi. Nā in effectibus habēt esse materiale: in mēte vero artificis habēt esse intelligibile. Cū autē in intellectu dicat esse aliquod

K sicut id qd̄ intelligitur, & sicut species qua intelligitur, formæ artis sunt in mente artificis, sicut id quo intelligitur. Nā ex hoc q̄ artifex concipit formam artificiatam, pducit eam in materiā. Vtroque autē modo formæ rerū sunt in Deo: cum. n. ipse agit res per intellectū, non est sine actione naturæ. In inferioribus autē artificibus, ars agit virtute extraneæ naturæ, qua vititur vt instrumento, sicut figulus ignē ad coquendū laterē. Sed ars diuina non vititur extrinseci natura ad agēdum, sed virtute propriæ naturæ: sicut cum effectum: formæ ergo rerum sunt in natura diuina, vt in virtute operatiua, non fm eandem rōnem, cum nullus effectus virtutē illam adæquatur. Vnde

Vnde sunt ibi vt vnū omnes formæ, quæ in effectibus multiplicatur. Et sic nulla provenit inde compositio: Similiter in intellectu eius sunt multa intellecta per vnū, & idē, quod est sua essentia: Quod autem per vnū intelligantur multa, non inducit compositionem intelligentis: vnde nec ex hac parte sequitur compositio in Deo.

Ad nonum dicendum, qd relationes, qd dicuntur de Deo ex tēpore, nō sunt in ipso realiter: sed solū fm rationē. Ibi enim est realis relatio, qd vbi realiter aliquid dependet ab altero, vel simpliciter, vel secundum quid. Et propter hoc scientiæ est realis relatio ad scibile, non autem econuerso: sed fm rōnē tantum, vt patet per Philosophum quinto Metaphy. Et ideo cum Deus ab altero nullo dependeat, sed econuerso oia ab ipso dependant, a in rebus alijs sunt relationes ad Deum reales, in ipso autem ad res secundum rationem tantum, prout intellectus non potest intelligere relationem huius ad illud: nisi econuerso intelligat relationem illius ad hoc.

Ad x. dicendum, qd pluralitas personarum nullā compositionem in Deo inducit. Persona enim dupliciter possunt considerari, vno modo secundum qd comparantur ad essentiam cū qua sunt idem re, & sic patet quod non relinquatur aliqua compositio: alio vero modo secundum qd comparantur ad inuicem, & sic comparantur vt distinctæ, non vt adunata. Et propter hoc, nec ex hac parte potest esse compositio, nam omnis compositio est vnio.

ARTICVLVS II.

Vtrum in Deo sit substantia vel essentia idem quod esse.

Secundo queritur vtrum in Deo sit substantia vel essentia idem quod esse. Et videtur quod nō. Dicitur in Dam. in primo libro, Quoniā quidē Deus est manifestum est nobis: quid vero sit fm substantiam, & naturam, incomprehensibile est omnino & ignotum: nō autem potest esse idem notū, & ignotum, ergo non est idem esse Dei, & substantia vel essentia eius. Sed diceretur quod etiā ipsum esse Dei ignotum est nobis quid sit, sicut & eius substantia.

Sed contra, Duz questiones diuersæ sunt, an est, & quid est, ad quarum vnā respondere scimus: ad aliam vero non, vt etiam ex prædicta auctoritate patet, ergo id quod respondet ad an, est de Deo, & qd respondet ad quid est, non est idem: sed an est respondet esse, ad quid est, substantia vel natura. Sed dicendum, quod esse Dei cognoscitur non per seipsum, sed per similitudinem creaturæ.

Sed contra: In creatura, est esse & substantia vel natura, & cum vtrumque habeat a Deo, secundum vtrumque Deo assimilatur, eo quod agens agit sibi simile. Si ergo esse Dei cognoscitur per similitudinem esse creati, oportet quod eius substantia cognoscatur per similitudinem substantiæ creatæ. Et sic de Deo sciremus nō solum quoniā est, sed quid est.

Præter. Vnumquodque dicitur differre ab altero per suam substantiam: per id autem quod est omnibus comune, nihil ab altero differt. Vnde & Philosophus dicit, quod ens non debet poni in definitione, quia per hoc definitum a nullo distingueretur. ergo nullius rei ab alijs distinctæ substantia est ipsum esse, cum sit omnibus commune: sed Deus est res ab omnibus alijs rebus distincta. ergo suum esse non est sua substantia.

Præter. Non sunt diuersæ res, nisi quantum est diuersum esse, sed esse huius rei nō est diuersum ab esse alterius in quantum est esse, sed in quantum est in tali vel in tali natura. Si ergo aliquid esse sit, quod non sit in aliqua natura, quæ differat ab ipso esse, hoc nō erit diuersum ab aliquo alio esse. Et ita sequitur si diuina substantia est eius esse, quod ipse sit esse cuiuslibet commune.

Præter. Ens, cui non fit additio, est ens omnibus cōe: sed si Deus sit ipsum suum esse, erit ens, cui nō fit additio, ergo erit commune, & ita prædicabitur de vnoquoq; & erit Deus mistus rebus omnibus, quod est hæreticum, & contra Philosophum dicentem in lib. de Causis, quod causa prima regit omnes res præterquam quod commisceatur cum eis.

Præter. Ei quod est omnino simplex, non conuenit aliquid in concretionem dictum: esse autē huiusmodi est, sic enim videtur se habere esse ad essentiam, sicut album ad albedinem, ergo inconuenienter dicitur, quod diuina substantia sit esse.

Præter. Boet. dicit in lib. de Hebdo. Omne quod est, participat eo quod est esse, ut sit, alio uero participat, ut aliquid sit, sed Deus est, ergo præter esse suum est in eo aliquid aliud quo hēt ut aliquid sit.

Præter. Deo, qui est perfectissimus, id quod est imperfectissimū non est attribuendum, sed esse est imperfectissimū, sicut prima materia: sicut enim materia prima determinatur p omnes formas, ita esse, cum sit imperfectissimum determinari habet p oia propria prædicamenta, ergo sicut materia prima non est in Deo, ita nec esse dēt diuinæ substantiæ attribui.

Præter. Id quod significatur per modum effectus, non conuenit substantiæ primæ, quæ non habet principium: sed esse est huiusmodi. Nam omne ens per principia suæ essentiæ habet esse, ergo substantia Dei inconuenienter dicitur quod sit ipsum esse.

Præter. Omnis propositio est per se nota, in qua idem de ipso prædicatur: sed si substantia Dei sit ipsum suum esse, idem erit in subiecto, & prædicato, cū dicitur, Deus est, ergo erit propositio per se nota: quod videtur esse falsum, cum sit demonstrabilis, non ergo ipsum esse Dei est substantia.

Sed, contra est, quod Hil. dicit in lib. de Trin. Esse non est accidens Deo, sed subsistens veritas: id autem quod est subsistens, est rei substantia, ergo esse Dei est eius substantia.

Præter. Raby Moy. dicit qd Deus est ens, non in essentia, & uiuens non in uita, & est potens non in potentia, & sapiens non in sapientia, ergo in Deo non est aliud essentia quam suum esse.

Præter. Vnaquæq; res proprie denominatur a sua quidditate, nomen enim proprie significat substantiam, & quidditatē, ut hī 4. Metaphy. sed hoc nomen quid est, est inter cetera magis proprium nomen Dei, ut patet Exod. 4. Cum ergo hoc nomen imponatur ad hoc quod est esse, videtur quod ipsum esse Dei, sit sua substantia.

Respond. Dicendum, qd in Deo nō est aliud esse, & sua substantia. Ad cuius euidentiā considerandum est, qd cum aliqua causæ effectus diuersos, pducetes cōicant in uno effectū, præter diuersos effectus, oportet qd illud commune producant ex uirtute alicuius superioris causæ, cuius illud est proprius effectus. Et hoc ideo, quia cū proprius effectus pducatur ab aliqua causa fm suam propriā naturam uel formā, diuersæ causæ habentes diuersas naturas, & formas, oportet quod habeant proprios effectus.

Quæst. dis. S. Thoma. I 4 di-

In propo. 20. co. 1. inter opora Aristo.

In lib. An oE quod est bonum sit a meo dieo illius.

Li. 7. non 15. ge. a princ. illius.

Lib. 4. co. 12. rom. 5.

D. 46r. Vide in 1. p. q. 1. a. & 5. c. 1. q. 1. art. 1. contra. c. 1. 11. & lib. 3. c. 20.

lib. 3. de tri.
incc. mediū
& finem lib.
3. de medi.
lib. de t. in.
Vide 1. d. 18.
95. 4. ar. 1. &
1. q. 1. 2. 26.
tiles. 16. 18.
19.
Quasi. 3. ar.
5. 6. 2. 16. &
q. 3. ar. 1. & 2.

Nō humano modo ex compositis est Deus, ut in eo aliud sit quod habet, & aliud sit ipse qui habet. **¶** 2. Præ. Boetius dicit in lib. de Trin. hoc vere vñ est in quo nullus est numerus. Vbi cumque autem compositio, est aliquis numerus, ergo Deus est absque compositione omnino simplex.

RESPON. Dicendum, q̄ Deum esse simplicem modis oib. tenendum est. Quod quidem ad præsens tribus rationibus potest probari, quarū prima talis est. Oñsūm est enim in alia disputatione, omnia entia ab uno primo ente esse, quod quidem primū ens Deum dicimus. Quamuis autem in vno, & eodem quod quandoq; inuenitur in actu quādoque in potentia, potentia tpe prius sit actu, natura autē postterius, simpliciter tamen oportet actū esse priorē potentia, non solum natura sed tpe, eo q̄ omne ens in potentia, reducitur in actum ab aliquo ente actu. Illud ergo ens, quod omnia entia fecit esse actu, & ipsum a nullo alio est, oportet esse primum in actu, absque aliqua potentia permissione. Nam si esset aliquo modo in potentia, oporteret aliud ens prius esse, per quod fieret actu. In omni autem composito quacumque compositione, oportet potentiam actū commisceri. In compositis enim vel vnum eorum, ex quibus est compositio, est in potentia ad alterum, ut materia ad formam, subiectum ad accidens, genus ad differentiam, vel saltem omnes partes sunt in potentia ad totum. Nam partes ad materiam reducunt, totum vero ad formā, ut patet in 2. Phyls. & sic nullum compositum potest esse actus primus. Ens autem primum, qd̄ Deus est, oportet esse actū purum, ut ostensum est: impossibile est ergo deum compositum esse, vnde oportet q̄ sit omnino simplex. Secunda ratio est, quia cum compositio nō sit nisi ex diuersis, ipsa diuersa indigent aliquo agente ad hoc q̄ vniantur. Non enim diuersa in quantum huiusmodi, unita sunt. Omne autem compositum habet esse, secundum quod ea ex quibus componitur, vniantur. Oportet ergo q̄ oē compositum dependeat ab aliquo priore agente. primū ergo ens quod deus est, a quo sunt oia, non potest esse compositum. Tertia ratio est, quia oportet primū ens, quod deus est, esse perfectissimum, & per consequens optimum: non enim rerū principia imperfecta sunt, ut Pytha. & Leucippus esse mauerunt. Optimum autē est, in quo nihil est, quod careat bonitate, sicut albidissimum est in quo nihil nigredinis admisceat. Hoc autē in nullo composito est possibile. Nam bonum quod resultat ex compositione partū, per quod totum est bonum, nō inest alicui partū. Vnde partes non sunt bonæ illa bonitate, quæ est totius propria. Oportet ergo id qd̄ est optimū, esse simplicissimū, & oī cōpositione carere. Et hæc rationē ponit Philo. 1. 1. Metap. & Hil. in li. de Tri. vbi dicit, q̄ deus, quia lux est, non ex obscuris coarctat, neq; quia virtus est, ex infirmis continet.

AD PRIMVM ergo dicendum, q̄ intentio Ari. non est q̄ ab vno nō possit pcedere multitudo. Cū. n. agēs agat sibi simile, & effectū deficiat à representatione suæ cā. oportet q̄ illud qd̄ in causa est unitū, in effectū multiplicetur: sicut in virtute solis sunt quasi vñ oēs formæ gnabiliū corporū, & tñ in effectū, distinguunt. Et exinde contingit q̄ p unā suā virtutem res aliqua potest inducere diuersos effectus: sicut ignis per suum calorem liquefacit, & coagulat, & mollificat, & indurat, & cōburit, & denigrat. Et homo p virtutē rationis acquirit diuersas scientias, &

lib. 3. co. 31.
ro. 2. in iio.
met. ar.
D. 467.

lib. 12. met.
co. 40. 10. 3.

7. de tri. non
senge a fine
i. ius.

F operat diuersarū artū opera. vñ, & multo amplius Deo p unā suā simplicē virtutē p̄t multa creare. Sed Phil. intendit, q̄ aliqd̄ manēs idē nō facit diuersa in diuersis tēporibus si sit agēs p necessitate nature, nisi forte p accēs hoc cōtingat ex diuersitate materie, q̄ alicui alterius accidētis: hoc tñ nō est ad p̄positū.

AD 1. dicendum, q̄ Deus a beatis mente attingitur totus, nō tñ totaliter: quia modus cognoscibilitatis diuinae excedit modū intellectus creati in infinitum. Et ita intellectus creatus non potest Deum ita perfecte intelligere sicut intelligibilis est, & propter hoc nō potest ipsum comprehendere.

AD 1. dicēdū, q̄ p vñ, & idē, Deus in rōne diuersarū causarū se habet: quia p hoc q̄ est actus primus, est agens, & est exemplar omnium formarū, & est bonitas pura & p consequens omnium finis.

AD 1. dicendum, q̄ proprietates, & essentialitates diuinae non differunt re, sed ratione tantum: ipsa enim paternitas, est diuina essentia, ut post patet.

AD 5. dicēdū, q̄ de eo qd̄ ē idē re, & differēt rōne, nihil prohibet cōtradictoria p̄dicari, ut dicit Phil. tertio Phyls. sicut patet q̄ idē punctū re, differēt rōne, est principū, & finis, & fm qd̄ est principū non est finis, & eōtrario. Vnde cū essentia, & proprietates sint idem re, & differant rōne, nihil prohibet quā vñ sit communicabile, & aliud incommunicabile.

AD 1. dicēdū, q̄ absoluta, & relatiua in diuina non differunt fm rē, sed solū fm rōnem, ut dictum est. Et ideo ex hoc nulla compositio relinquatur.

AD 1. dicēdū, q̄ opatio Dei potest cōsiderari vel ex parte operātis, vel ex parte opatiū, sicut ex parte operātis, sic i Deo nō ē nisi vna opatio, q̄ est sua essentia, non. n. agit res p actionē aliquam, q̄ sit media inter Deū, & ipsum factū: sed p suū intelligere, & suū velle, q̄ sunt ipsius esse. Si vero ex parte opatiū, sic sunt diuersæ opationes, & diuersi effectus diuine operationis: hoc autē compositionē in ipso non inducit.

AD 1. dicēdū, q̄ forma effectus inuenit aliter in agente naturali, & aliter in agente p artē. In agente namq; p naturā, i. e. uenit forma effectus fm q̄ agens in sua natura assimilatur sibi effectum: eo q̄ oē agens agit sibi simile. Quod qd̄ cōtingit dupliciter: quoniam enim effectus perfecte assimilatur agētī, ut pote adæquas agētis virtutē, tūc forma effectus est in agente fm eandem rōnem, ut patet in agentibus vniuersis, ut cū ignis generat ignem: qñ vero effectus nō perfecte assimilatur agētī, ut pote nō adæquas agētis virtutem, tunc forma effectus est in agente non fm eandem rōnem, sed sublimiori modo: ut patet in agentibus æquiuocis, ut cū sol generat ignē. In agentibus autē p artē, formæ effectūū præxiūnt fm eandem rōnem, nō autē eodē modo essendi. Nā in effectibus habet esse materiale: in mēte vero artificis habet esse intelligibile. Cū autē in intellectu dicat esse aliquod

K sicut id qd̄ intelligitur, & sicut species qua intelligitur, formæ artis sunt in mente artificis, sicut id quo intelligitur. Nā ex hoc q̄ artifex concipit formam artificiatū, pducit eam in materiā. Vtroque autē modo formæ rerū sunt in Deo: cum. n. ipse agit res per intellectū, non est sine actione naturæ. In inferioribus autē artificibus, ars agit virtute extraneæ naturæ, qua vititur vt instrumento, sicut figulus igne ad coquendū laterē. Sed ars diuina non vititur extrinseci natura ad agēdum, sed virtute propria nature: sicut cum effectum: formæ ergo rerum sunt in natura diuina, vt in virtute operatiua, non fm eandem rōnem, cum nullus effectus virtutē illam adæquat. Vnde